

Verslag Interactieve sessie IJmeerkust

Muiden, 22 april 2009

Deelgroep1: Almere stad van water en groen, bebouwing met de tenen in het water

Aan tafel

Mw. L. Kox	Marina Muiderzand
Dhr. M. Koop	Provincie Noord-Holland
Mw. I. de Nood	Gemeente Almere
Dhr. E. Lindeijer	Gemeente Almere
Dhr. G. Houtkamp	Recreatieschap Noord-Holland
Mw. F. Fleischer	Stichting VBIJ
Mw. J. Balkema	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag
Dhr. D. Menting	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag
Dhr. L. Emmen	TMIJ; visualisatie en beleving

Conclusie

De kust van het IJmeer is zeer divers. De Waterlandse kust en de kust tussen Diemen en Muiden is extensief in gebruik en dat beeld moet ook in de toekomst zo blijven. Er zijn lokale kansen om de recreatie te versterken, variërend van fietspaden, strandjes en landjes tot vooroevers die niet alleen bijdragen aan veiligheid, maar ook luwte creëren voor kleine bootjes. Het binnenwater van Amsterdam-IJburg en aan de kust bij Almere hebben potenties voor intensieve recreatie: leisure en durfsporten vinden hier een plek. Aandachtspunt is de bereikbaarheid van de kusten, zowel naar het water toe als binnendijks. De voorgestelde ontwikkelingen passen binnen het scenario "stad is stad, buiten is buiten", ook op basis van de constatering dat de meeste recreatie in een kleine cirkel rondom de stedelijke kernen plaatsvindt.

Doelen en ambities

Verstedelijking

- Bij binnendijkse woningbouw tot de IJmeer-oever zou het water naar binnen gehaald kunnen worden. Pampus Haven heeft veel recreatieve potenties. De zuidelijke IJmeerkust bij Almere zou een meer leisure-achtige uitstraling kunnen krijgen, met een strand, boulevard, etc., terwijl de Gooimeerkust juist luw recreatief zou kunnen zijn, met kleine aanlegplaatsjes en rustige plekjes.
- Een eventuele IJmeerverbinding zou doorvaarbaar moeten zijn of ondergronds moeten worden aangelegd.

Recreatie

- De meeste mensen recreëren "in de achtertuin", binnen 10 minuten reisafstand van hun woning. De ruimtegebonden recreatie is slechts een beperkt deel (10-20%) van de recreatie die stedelingen zoeken, bijvoorbeeld in het weidse cultuurlandschap. Er is een tekort aan infrastructuur aan de Noord-Hollandse kust. Een (fiets)pad over de dijk, met picknickplaatsen, zou hieraan bijdragen. Op korte afstand van de woningen is vooral behoefte aan fijnmazige ontsluitingen en korte wandelingen. Daarnaast is er vraag naar strand- en oeverrecreatie.
- De kleine en grote recreatievaart vraagt om (groot) open water.
- Zuidoever van het IJmeer is geschikt voor extensieve recreatie, met aandacht voor de verbindingen. Een eenduidige ontwikkeling van deze oever is gewenst, bijvoorbeeld door de Natuur-

boulevard te versterken en de recreatieve mogelijkheden met elkaar te verknopen (fietsen - slapen - varen) zodat de kust aantrekkelijker wordt.

- Op en vanuit Amsterdam neemt de recreatiedruk toe, waardoor ook de vraag naar recreatie-mogelijkheden toeneemt. Buitenlandse toeristen willen vooral in of dichtbij de stad verblijven, maar voor bewoners is het belangrijk om groene scheggen etc. voor recreatie te versterken.
- Er wordt veel waarde gehecht aan de Zuiderzeestadjes met karakteristieke uitstraling. Ook de horizon en het behoud van zicht is belangrijk.

Natuur

- Lepelaareiland (of vooroever) moet er komen om de natuurwaarden op peil te houden, eventueel groter dan voorgesteld in TBES. Hier ontstaan kansen voor een natuurlijker kust, met uitgebreide vooroeverontwikkeling die naast een natuurfunctie bijdraagt aan de veiligheid (als golfbreker) en ruimte biedt aan medegebruik. Relatie binnendijks-buitendijks kan versterkt worden door bestaande bosstructuren door te ontwikkelen.
- Denk aan fijnmazige/ micro-zondering in het IJmeer, zodat je ook grote groepen ruiende vogels een plek blijft bieden.
- Leg de vooroevers gedifferentieerd aan, dus niet alleen opspuiten, maar denk ook aan de onderwatermorfologie.

In beeld

- Zie schets
- Een vooroever voor de Noord-Hollandse kust, binnen de randvoorwaarden die veiligheid stelt (maar mogelijk zelfs versterkend). De vooroever beweegt mee met de grillige lijnen van de kust en is zo gelegen dat zichtlijnen behouden blijven, bijvoorbeeld bij Durgerdam. Bij een vooroever boven water ontstaat een kans voor fietspadontwikkeling en voor de kust kunnen ankerplaatsen komen zonder voorzieningen.
- Er is vooral behoefte aan strandjes nabij de stad Amsterdam. Bij de rest van de Noord-Hollandse kust zou je kunnen spelen met "landjes": passend bij het groene beeld, maar wel waar je je voeten in het water kan stoppen.
- Voetveertje tussen Almere en Noord-Hollandse kust in de zomer. Verbindingen zijn niet alleen nodig naar het water toe, maar ook naar het achterland.
- In de Amsterdam-regio ontstaat een intensief stadswater, met tussen IJburg I en II een soort stadsvijver, met ruimte voor intensieve recreatie: optimisten, "BBQ-donuts", gezoneerd voor durfsporten. Terugbrengen van ca. 300 ligplaatsen bij IJburg II en 200 ligplaatsen bij IJburg. Kansen voor een hotel.
- Bij de Zuidoever tussen Amsterdam en Diemen is het van belang om de invaart naar de Vecht open te houden. De aanleg van extra luwtedammen versterkt de mogelijkheden voor kleine recreatievaart (luwtedam in 2010 en een tweede, verder uit de kust, in de verdere toekomst).
- Kust tussen Diemen en Muiden laten zoals het is, maar vooral investeren in verbindingen tussen binnen- en buitendijks.
- De huidige plannen voor Almere-Poort worden onderschreven. Hierbij is geen ruimte voor buitendijkse ontwikkelingen (tast de belevingswaarde aan), maar wel voor het buitendijks ontwikkelen van kleinschalige recreatieve voorzieningen. Liever geen eilanden, want naast de aantasting van het uitzicht, zijn dit vaak plekken waar criminaliteit plaatsvindt.
- De interactie tussen achterland en water wordt versterkt door het water naar binnen te halen. Zoek naar een aantrekkelijke silhouet.

Aandachts- / discussiepunten

- Heb bij (grootschalige) voorzieningen voor verblijfsrecreatie aandacht voor de kwaliteit. Leg geen gekke dingen aan (bijvoorbeeld bij Uitdam).
- Mogelijk zou er een vaarroute kunnen komen van het Gooimeer, via leegwater, Noorderplassen, naar het IJmeer. Het open water buitendijks bij Blocq van Kuffeler is echter niet erg geschikt voor kleine bootjes of kanovaren (te ruw).
- Op dit moment is leegstand aan het ontstaan in jachthavens (ca. 10%) door de aanleg van extra jachthavens, het wegblijven van Duitse bootbezitters en minder nieuwe bootbezitters. Ook de toename van ligplaatsen bij woningen gaat af van de vraag in jachthavens. Het rendement van commerciële jachthavens staat hierdoor onder druk.
- Vooroevers voor de Noord-Hollandse kust zijn sterk beeldbepalend. Dit hangt vooral samen met de vormgeving en begroeiing. De leegte vanuit het gezichtspunt van Waterland is een kwaliteit en moet zoveel mogelijk worden behouden.
- De grote TBES-maatregelen liggen ver bij het IJmeer vandaan (oermoeras bij Lelystad, luwe Hoornse Hop). De vraag komt op waarom er niet meer natuur wordt ontwikkeld? Antwoord is dat het IJmeer nu schoner en helderder is dan het Markermeer, waardoor er weinig ingrepen nodig zijn.
- De gedachte is (bijna) unaniem dat een bovengrondse IJmeerverbinding ongewenst is. Dit doorkruist de openheid en belemmert het beeld.

Openstaande vragen

- Is er wel of niet behoefte aan extra ligplaatsen bij Almere?
- Welk standpunt heeft Amsterdam ten aanzien van recreatie rondom IJburg?

Deelgroep2: Almere Polderstad, met binnendijkse verstedelijking

Aan tafel

Mw. A. Pet	Gemeente Diemen
Dhr. B. Tiegelaar	Waterschap Zuiderzeeland
Dhr. W. Oosterhof	Gemeente Almere
Dhr. K. Droogers	ANWB
Dhr. Kurpershoek	Kon. Ned. Watersportverbond
Mw. A. Molenkamp	Provincie Noord-Holland
Dhr. W. Keijsers	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag
Dhr. W. Makken	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag

Conclusie

*In deze variant ontwikkelt de verstedelijking van Almere zich binnendijks. Het huidige open karakter van het IJmeer blijft daarmee behouden, waarbij er bij de oude en nieuwe stedelijke ker-
nen aandacht moet zijn voor het stadssilhouet. Door de verschillende kernkwaliteiten van het gebied ontstaat een natuurlijke zonering. De Waterlandse kust houdt een kleinschalig, extensief karakter. De zuidkust van het IJmeer kan intensief worden gebruikt ter hoogte van IJburg, matig intensief gebruikt ter hoogte van Diemen en Muiden en extensief gebruikt in het gebied van Muiden tot aan Muiderberg. Almere strand is een locatie die intensief gebruikt wordt. Dit past binnen het scenario "stad is stad, buiten is buiten", met bij Amsterdam en Almere elementen uit het "grijp je kans"-principe.*

Doelen en ambities

Recreatie

- De openheid en weidsheid van het gebied zijn een kernkwaliteit en moet zoveel mogelijk behouden blijven. Des te opener des te beter.
- Intensieve recreatie mag uitbreiden, maar moet zich zoveel mogelijk concentreren. Bijvoorbeeld waar de kust aan de belangrijke verkeersader A6 raakt. Wellicht kan ook met de toevoeging van eilanden of op de koppen van IJburg ruimte gevonden worden. Aan de overige kusten is vooral extensieve recreatie welkom, bijvoorbeeld voor de kust van Muiden. Differentiatie in stranden (stadsstrand, extensief strand, intensief te gebruiken strand) is wenselijk.
- Er is behoefte aan luwtmaatregelen die een beschut vaargebied creëren, extra ligplaatsen en leuke plekken om voor anker te gaan. De vooroever Lepelaarplassen biedt mogelijk kansen voor de vaarrecreatie. Aan de zijde van Almere is het wenselijk vaardoelen toe te voegen en passantenplaatsen te maken.

Bereikbaarheid

- Ambitie is om het gebied beter bereikbaar te maken voor de recreant, vooral de recreant die met de auto het gebied bezoekt. Waar stranden worden aangelegd moet ook gedacht worden aan de bereikbaarheid voor de automobilist. Opvang van mobiliteit dient dicht bij de A6 en A1 plaats te vinden.

Beleving

- De Waterlandse kust dient het eigen karakter te behouden en waar mogelijk te versterken.
- Aan de Zuidzijde van het IJmeer is een sterke invloed van de infrabundel onvermijdelijk en zal het gebied een meer stedelijke aanblik krijgen. Het IJmeer mag best druk zijn. Dat is het nu al op een zomerse dag.
- Stadssilhouetten zouden herkenbaarder mogen zijn, waarbij bestaande stadssilhouetten ver-

sterkt mogen worden, maar hier ook bij nieuwe stadsontwikkeling rekening moet worden gehouden. Voor de schaa sprong van Almere en IJburg is er nog een duidelijke ontwerp opgave.

In beeld

- Zie schets
- Almere strand kan aan beide zijden van de A6 vergroot worden. Tussen de 'vingers' van IJburg 2, langs de Waterlandse kust en langs de kust van Almere is ruimte voor strandjes, verschillend in omvang.
- Op de koppen van IJburg 2 is ruimte voor ontwikkeling van recreatie, inclusief extra bedden voor toeristen. Hotels zijn ook mogelijk langs de A10 en de A6. Aan de Waterlandse kust wordt hierin voorzien door familiehotels en B&B's. Nabij de woonarkenlocatie ter hoogte van de Oranjesluizen kan gedacht worden aan het uitbreiden van ligplaatsen.
- Een festivallocatie voor de kust van de Bloemendalerpolder biedt geconcentreerd ruimte aan intensieve recreatie. Dit Eiland is toegankelijk via de Maxis.
- Bereikbaarheid wordt verbeterd door de uitbreiding van personenvervoer over het water, station bij Almere Strand en fietsroutes op de dijk.
- Locaties voor extensieve recreatie zijn het vuurtoreneiland, Pampus en de stelling bij de Die mer Vijfhoek. Langs de kust richting Muiden moeten op regelmatige afstand van elkaar punten komen die mogelijkheden bieden voor extensieve recreatie.

Aandachts-/ discussiepunten

- De Stelling van Amsterdam is een cultuurhistorische kernkwaliteit. Houdt rekening met de schootsvelden van de Stellingonderdelen.
- Plaats eilandjes niet te dicht bij de kust om vaarrecreatie, vooral (jeugdzeilers) een compartiment te geven.

Deelgroep 3: Almere Waterstad, bebouwing buitendijks

Aan tafel

Dhr. T. Eggenhuizen	Gemeente Almere
Dhr. H. Zondag	Gemeente Almere
Dhr. N. De Snoo	Staatsbosbeheer
Dhr. H. Van der Werf	Kamer van Koophandel, Gooi en Flevoland
Dhr. J.P. Neuteboom	Provincie Noord-Holland
Dhr. L. Smulders	Waternet
Dhr. C. Van Drimmelen	Gemeente Amsterdam
Mw. B. Ruysenaars	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag
Mw. M. Visser-Poldervaart	TMIJ; begeleiding, beeld en verslag
Dhr. R. Nijboer	TMIJ; recreatiestudie
Dhr. P. Van Hoek	TMIJ; visualisatie en beleving

Conclusie

De IJmeerkust is heel divers. Aan de Waterlandse kust is de cultuurhistorische uitstraling van belang en is enkel behoefte aan kleine recreatieve toevoegingen. Nieuwe voorzieningen of ecologische ingrepen vragen hier om een zorgvuldige inpassing. Ook bij Amsterdam is er vooral een lokale behoefte voor recreatie, vooral voor de bewoners van IJburg. Rondom Amsterdam hebben de kusten een natuurlijker uitstraling. Dit geldt voor zowel de Waterlandse kust als de zuidoever van het IJmeer met de Natuurboulevard. Hier geldt duidelijk het principe "stad is stad, buiten is buiten". Bij Muiderberg en vooral Almere krijgt de kust een uitbundiger karakter. Door de buitendijkse verstedelijking ontstaat hier een intensief recreatief gebied, met durfsporten en andere leisure-voorzieningen. De stedelijke en recreatieve functies zijn nog wel rondom de stad geconcentreerd, maar verschuiven richting het principe "grijp je kans".

Doelen en ambities

Recreatie en beleving

- De IJmeerkust is heel divers en daaruit volgen verschillende behoeften voor recreatie.
- De Noord-Hollandse kust is cultuurhistorisch waardevol en vraagt alleen om kleine toevoegingen, zoals picknickplaatsen en kleine strandjes om even het water te kunnen raken voor fietsers en wandelaars. Tussen Schellingwoude en Durgerdam kun je nu eigenlijk niet aan het water komen en er echt gebruik van maken. Bij Waterland speelt het idee om een rondje langs de kust te realiseren ten behoeve van de kleine pleziervaart, mits er mogelijkheden zijn om buitendijks en binnendijks water te verbinden (bijvoorbeeld bij de eerder gesloten sluis bij Uitdam).
- Recreatieve voorzieningen aan de IJmeerkant van Amsterdam zijn vooral gericht op bewoners van IJburg. Ligplaatsen voor bewoners zijn wenselijk omdat dit een belangrijke kwaliteit is van wonen aan het water. Over de behoefte aan een grotere jachthaven bestaat discussie, met uitstraling en parkeerproblematiek als aandachtspunt.
- Aan de oostkant van het IJmeer, bij Muiderberg en Almere, is een meer leisure-achtige uitstraling mogelijk. Uitgangspunt van deze sessie is een buitendijkse stedelijke ontwikkeling bij Almere en daarbij hoort een intensieve recreatieve impuls, afgewisseld met groene lobben (duinen e.d.). Naar het noorden toe neemt de stedelijkheid toe, met stadsstrand en boulevard.

Natuur

- Ecologische toevoegingen zijn van belang, zowel de grote ingrijpende maatregelen als de kleinere ingrepen die zorgen voor ecologische samenhang. Hierbij dragen de grote ingrepen bij aan het systeem als geheel en dienen de kleinere ecologische maatregelen vooral een lokaal doel.

Bereikbaarheid en bedrijvigheid

- Bereikbaarheid, toegankelijkheid, ontsluitingen vragen om verbetering. Dit hangt ook samen met de mogelijkheid om het grote open water (beter) te beleven.
- Maak gebruik van de economische waarde en kernkwaliteiten van het gebied. Het gebied heeft veel kwaliteiten, niet alleen vanwege natuur en cultuurhistorie, maar ook economisch vanwege intrinsieke waarde en situering nabij metropoolregio. Water is van waarde als esthetisch kapitaal voor beleving, als grondstof voor industrie, als infrastructureel voor beroeps- en recreatievaart en als bodem waarop zaken kunnen rusten. Er zijn veel kansen om die economische waarde te benutten.

In beeld

- De Waterlandse kust is een gebied dat al een goede kwaliteit heeft en dat vooral met kleinschalige initiatieven moet worden geaccentueerd. Respecteer de waarde van de huidige kust. Rust, ruimte, natuurbeleving, routes (binnendijks) voor varen, kleinschalige voorzieningen en cultuurhistorische waarden zijn hier kernbegrippen. Er zijn kansen voor luwtedammen en vooroevers, maar dit vraagt op precies ontwerp met oog voor de waarde van de Waterlandse Zeedijk.
- Het idee voor de Natuurboulevard is omarmd. Hier is ruimte voor beleving van natuur en rust, middenin de metropoolregio. Aandachtspunt is wel dat de invulling vraagt om een goed ruimtelijk ontwerp en een goede onderbouwing van nut en noodzaak van de eilanden voor deze kust.
- Bij Muiderberg is een goede plek voor durfsporten zoals kitesurfen. Aan de overkant, bij Almere, kan een leisure-achtige kust ontwikkeld worden.
- Vooroever Lepelaarplassen is volledig een natuureiland met overgangszone tussen natuur en stedelijk gebied tussen deze vooroever en een te realiseren eiland bij Almere.
- Een IJmeerverbinding bovengronds in de vorm van een hoge brug met icoonfunctie of onzichtbaar ondergronds. De meningen hierover zijn verdeeld. Een bovengrondse verbinding moet niet versmelten met de horizon, om de beleving van het meer niet aan te tasten. Ook moet er bij een bovengrondse verbinding rekening worden gehouden met doorvaarthoogte voor recreatie- en beroepsvaart.

Aandachts-/ discussiepunten

- Een belangrijk vraagstuk is het nut en noodzaak van twee eilanden op de grens van IJmeer en Markermeer. Het dilemma is de tegenstelling tussen het oplossen van een stuk slibprobleem te realiseren (eilanden halveren de doorgang en creëren luwte) versus de wens om de openheid te behouden en het doorzicht vanaf het IJmeer naar het grote water van het Markermeer te kunnen beleven. In hoeverre weegt het helder maken van het IJmeer op tegen de visuele effecten van het dichtzetten van de verbinding tussen IJmeer en Markermeer (/de beleving van het open water)? De openheid van het water wordt als zeer belangrijk ervaren, dus dat pleit tegen het realiseren van extra eilanden.
- Moet je visserij in het Markermeer nog wel willen als je de ecologie verder op orde brengt? Economisch lijkt het een relatief klein belang.

Openstaande vragen

- Hoe verhouden strandjes, met zwemmogelijkheden, zich tot het realiseren van mogelijkheden voor waterplanten?
- Hoe kom je tot een goede routing voor je recreatie (zowel fietsers, wandelaars als pleziervaart)? Zijn er ontbrekende schakels in de routes of juist in faciliteiten?
- Ruimtelijke inpassing van luwtedammen voor Waterland, eilandjes voor de kust tussen Diemen en Muiden, een IJmeerverbinding en eilanden/stedelijke ontwikkeling van Almere buitendijks vragen om goed ruimtelijk ontwerp, waarbij ruimtelijke beleving en het realiseren van beleving van het open water belangrijke opgaven zijn.
- Hoeveel voegt het helder maken van het IJmeer toe voor het ecologische systeem?